Openbaar Zaaknummer: Z/25/331001

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Contouren Masterplan Das Wijchen

Collegedatum: 13 januari 2026

Kernboodschap
De gemeente Wijchen loopt op meerdere locaties en in meerdere projecten aan tegen een uitvoerbaarheidsknelpunt vanwege de aanwezigheid van de das. Wijchen respecteert de flora en fauna in onze woon- en leefomgeving. Tegelijkertijd hebben we te maken met grote maatschappelijke opgaven op het gebied van woningbouw, economie, energie en maatschappelijke opvang. Om de uitvoerbaarheidsknelpunten te doorbreken zijn de gemeente Wijchen, provincie Gelderland en Das en Boom voornemens gezamenlijk een 'Masterplan Das Wijchen' op te stellen. Ook hebben we hierover afstemming met de gemeente Heumen, de gemeente Berg en Dal en met het Ministerie van BZK. Er hebben diverse sessies plaatsgevonden om de contouren en uitgangspunten van het Masterplan Das Wijchen gezamenlijk te bepalen.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)**
	nvt

Toelichting

Algemeen
De ontwikkeling van een Masterplan Das Wijchen is nadrukkelijk niet bedoeld om de das boven andere waarden van natuur, flora en fauna te plaatsen. De aanleiding om een Masterplan Das Wijchen te ontwikkelen is omdat de das een grote ruimtelijke impact heeft op de ontwikkeling van bijvoorbeeld woningen, maatschappelijke voorzieningen of bedrijventerreinen. Een belangrijke basis voor het Masterplan Das Wijchen is dat met de uitgangspunten zoals nu opgenomen ook gewerkt wordt aan de robuuste ontwikkeling van het Gelders Natuurnetwerk en de Groene Ontwikkelingszone rondom de kern Wijchen.

Ontwikkeling van Wijchen

Schaarse ruimte
In het Strategisch Kompas 2035 is opgenomen dat Wijchen doorgroeit naar de gemeente met tussen de 45.000 en 50.000 inwoners. Daarmee houden we onze voorzieningen op peil, gaan we de krapte op de arbeidsmarkt tegen en sluiten we aan bij de regionale opgave rondom wonen. Maar we willen de dorpse kwaliteiten wel behouden. Daarom vindt de grootste groei plaats rondom de kern Wijchen en vindt in de omliggende dorpskernen organische groei plaats.

Ook andere opgaven doen in steeds grotere mate een beroep op de schaarse ruimte. Denk aan de ontwikkeling van circulaire economie, bedrijventerreinen en de opgave

rondom energie én het versterken van onze mooie uitloop- en natuurgebieden en agrarische waarden. De gemeente Wijchen wil graag ontwikkelen en daarbij een goede balans blijven houden tussen buitengebied en bebouwd gebied. Kortom; we willen goede keuzes maken om zowel ruimte te bieden aan onze boeren, het groen, de natuur, recreatiemogelijkheden en uitloopgebieden als aan nieuwe plekken om goed te wonen, te werken en energie op te wekken. Dit aansluitend bij de Verstedelijkingsstrategie en het Regioarrangement van de Groene Metropoolregio. De gemeente Wijchen is hierin bereid om een rol te spelen in de regionale opgaven die er liggen.

Grenzen aan groei

Die totale toenemende ruimtevraag bij de opgaven maakt dat de gemeente Wijchen genoodzaakt is keuzes te maken. En die keuzes maakt de gemeente door grenzen te stellen. De gemeente Wijchen wil een eerste stap zetten door keuzes te maken waar welke groei plaats kan vinden, maar vooral waar ruimte ontstaat voor meer toekomstbestendige natuur, recreatie, en uitloop-, leef- en werkgebieden. Hierbij uit te gaan van bestaand beleid, ambities uit het Strategisch Kompas en de criteria die als leidende principes opgenomen zijn in het regioarrangement Meer Land, Meer Stad. De verdere uitwerking van de verkenning zal op een later moment ook gedeeld worden met uw gemeenteraad.

Das in Wijchen

Uit ecologische inventarisaties is gebleken dat er op veel plaatsen rond en zelfs in de dorpen van Wijchen dassen aanwezig zijn en dat deze gebruik maken van de agrarische percelen, recreatiegebieden en andere ruimten om te foerageren. Voor een groot deel bevinden de dassenburchten zich in het Gelders Natuurnetwerk en de Groene Ontwikkelingszone rondom de kern Wijchen. In toenemende mate bevindt het leefgebied van de das zich zelfs in het bebouwde gebied. Dit is een gevaar voor de das én het belemmerd de gemeente Wijchen om binnen het bebouwde gebied verder te ontwikkelen.

De wens van gemeente is het verhogen van de kwaliteit van een voldoende ruim en robuust leefgebied en het bereikbaar maken en houden van dit leefgebied. Verstoring van de das dient te worden voorkomen. Daartoe moeten nader uit te werken maatregelen worden genomen.

Uitgangspunten Masterplan Das Wijchen

De das op verschillende locaties

In de sessies tussen de gemeente Wijchen, provincie Gelderland en Das en Boom wordt onderscheid gemaakt tussen drie verschillende type locaties van leefomgeving van de das. Een eerste uitgangspunt voor het masterplan is dat op die verschillende type locaties anders met de dassen en compensatie om wordt gegaan.

Type 1

Leefgebied in een Gelders Natuurnetwerk of in een Groene Ontwikkelingszone: Hier heeft de das het primaat. Stedelijke ontwikkeling in dit gebied is niet toegestaan.

Type 2
Landelijk gebied *ruim* buiten het Gelders Natuurnetwerk en Groene Ontwikkelingszone, daarmee dus buiten de invloedssfeer van de das die in het Gelders Natuurnetwerk woont: Stedelijke ontwikkeling is hier in principe mogelijk, inclusief compensatie binnen het territorium.

Type 3
Stedelijk gebied / in de bebouwde kom: Stedelijke ontwikkeling is mogelijk en het leefgebied kan gerealiseerd en/of versterkt worden in het Gelders Natuurnetwerk of Groene Ontwikkelingszone. Er blijft een zorgplicht aanwezig waardoor dassen wel gefaciliteerd moeten worden om zelf nieuwe plek te zoeken richting landelijk gebied/ Gelders Natuurnetwerk of Groene Ontwikkelingszone.

Duidelijke grenzen in een integrale afweging
In het Masterplan Das Wijchen worden duidelijk de grenzen van de bovenstaande locatie-typering gemarkeerd op een kaart. Door ergens ruimte te bieden aan het een, ontstaat op die manier ook ruimte voor het ander.

De ruimtelijke ontwikkeling van de kern Wijchen is beperkt. Er zijn op basis van een eerste ruimtelijke verkenning op basis van bestaand beleid nog wel mogelijkheden om uit te breiden. Deze uitbreidingslocaties worden in het Masterplan Das Wijchen verder uitgewerkt en beoordeeld. Denkrichting in het Masterplan Das Wijchen is om deze locaties de locatietypering 3 te geven in relatie tot de das, waardoor er ruimte ontstaat om te ontwikkelen.

Tegelijkertijd wordt in het Masterplan Das Wijchen een nader te bepalen hoofdstructuur aangewezen voor het leefgebied van dassen. Voor een groot deel is deze al beleidsmatig vastgelegd in het Gelders Natuurnetwerk en de Groene Ontwikkelingszone die rondom de kern Wijchen ligt (zie bijlage 1). Een groot deel van de bekende dassenburchten rondom de kern Wijchen liggen in deze hoofdstructuur.

Juridische borging
Voor de juridische borging wordt gekeken naar de bekende maatregelenpakketten en richtlijnen zoals opgenomen in bijvoorbeeld het Kennisdocument Das van BIJ12, zodat de toekomstige inrichting van de groene en deels openbare ruimte en de kernrandzones zo goed mogelijk aansluiten bij de behoeften van de das. Alleen in overleg met Das en Boom en de provincie Gelderland kan in uitzonderlijke gevallen, desgewenst door alle partijen, afgeweken worden van het kennisdocument. In het Masterplan zoeken we in gezamenlijkheid naar waar deze afwijking gewenst is.

Op deze wijze wordt vanuit de gemeente een zorgvuldige integrale afweging gemaakt tussen de verschillende (algemene) belangen, waaronder naast het belang van (het leefgebied van) de das ook belangen als urgente woningbouwlocaties de ruimte krijgen die ze nodig hebben. Tegelijkertijd zijn we met de provincie Gelderland aan het onderzoeken hoe de juridische borging plaats gaat vinden. Hier zijn verschillende mogelijkheden voor, denk aan een soortenmanagementplan, provinciale regeling of via provinciale coördinatie. Hierin werken we ook samen met de gemeente Heumen en Berg en Dal. Vanuit het Ministerie van BZK wordt gekeken of de omgevingswet hierin mogelijkheden biedt.

Gevolgen

Met deze informatienota informeren we de gemeenteraad over de uitgangspunten voor het Masterplan Das Wijchen. De informatienota heeft geen gevolgen in zichzelf. De verdere uitwerking van het Masterplan Das Wijchen zal uiteindelijk ter besluitvorming voor komen te liggen aan de gemeenteraad.

Communicatie

Deze informatienota is ter kennisname van de stand van zaken om te komen tot het Masterplan Das Wijchen.

Uitvoering of Vervolgstappen

Masterplan Das Wijchen
- Contouren gereed: eind januari 2026
- Uitwerken concrete maatregelpakketten: februari 2026
- Opstellen Masterplan Das Wijchen: maart 2026
- Bestuurlijke bespreking Masterplan Das Wijchen: april 2026

Afstemming gemeenten Heumen en Berg en Dal over vorm gezamenlijke aanpak:
- Ambtelijke afstemming: januari/februari/maart 2026
- Bestuurlijk gesprek: april 2026

Onderzoek Provincie Gelderland juridische borging:
- Uitvoering onderzoek: januari/februari 2026
- Bespreking uitkomsten: maart 2026

De uitkomsten van de bovenstaande stappen zullen leiden tot een Masterplan Das Wijchen dat naar verwachting Q3 2026 ter besluitvorming richting de gemeenteraad zal gaan.

Geheimhouding:
n.v.t.

Bijlage 1: Kaarten Groene Ontwikkelingszone en Gelders Natuurnetwerk

Bijlage 1: Kaarten Groene Ontwikkelingszone en Gelders natuurnetwerk

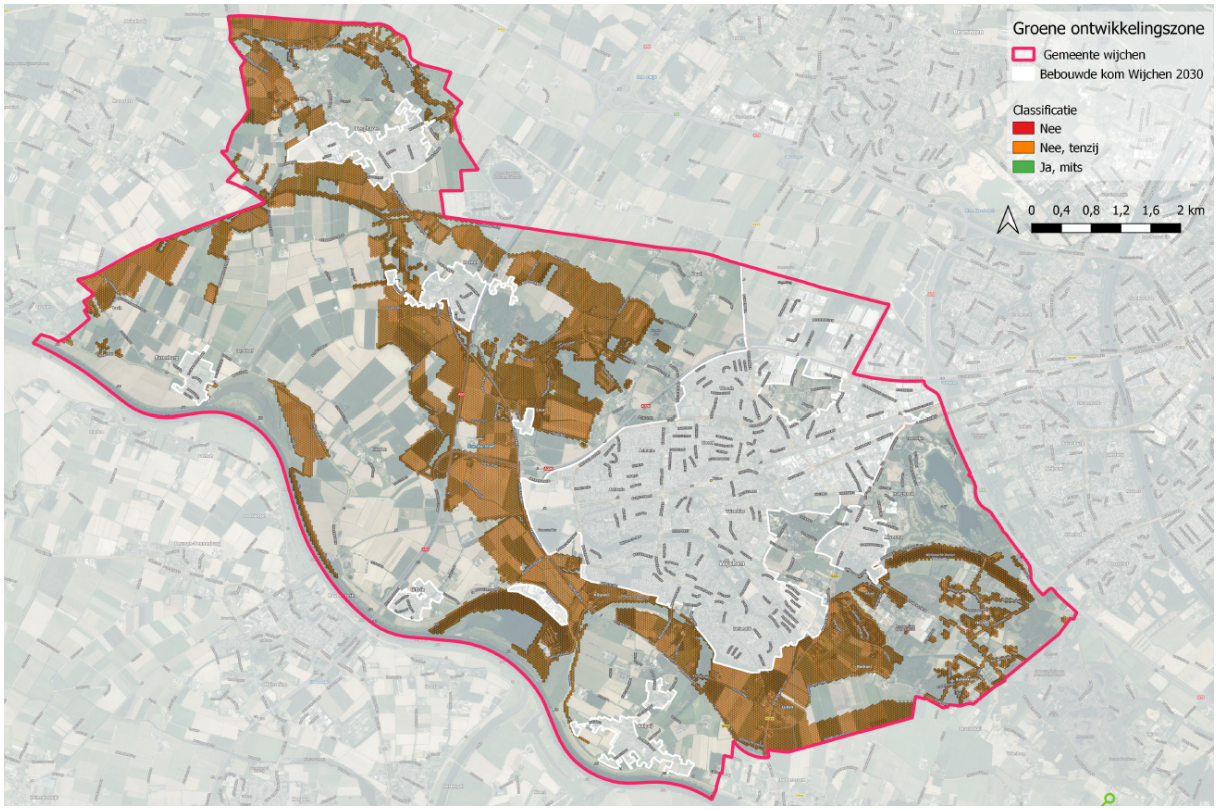

Kaart Groene ontwikkelingszone

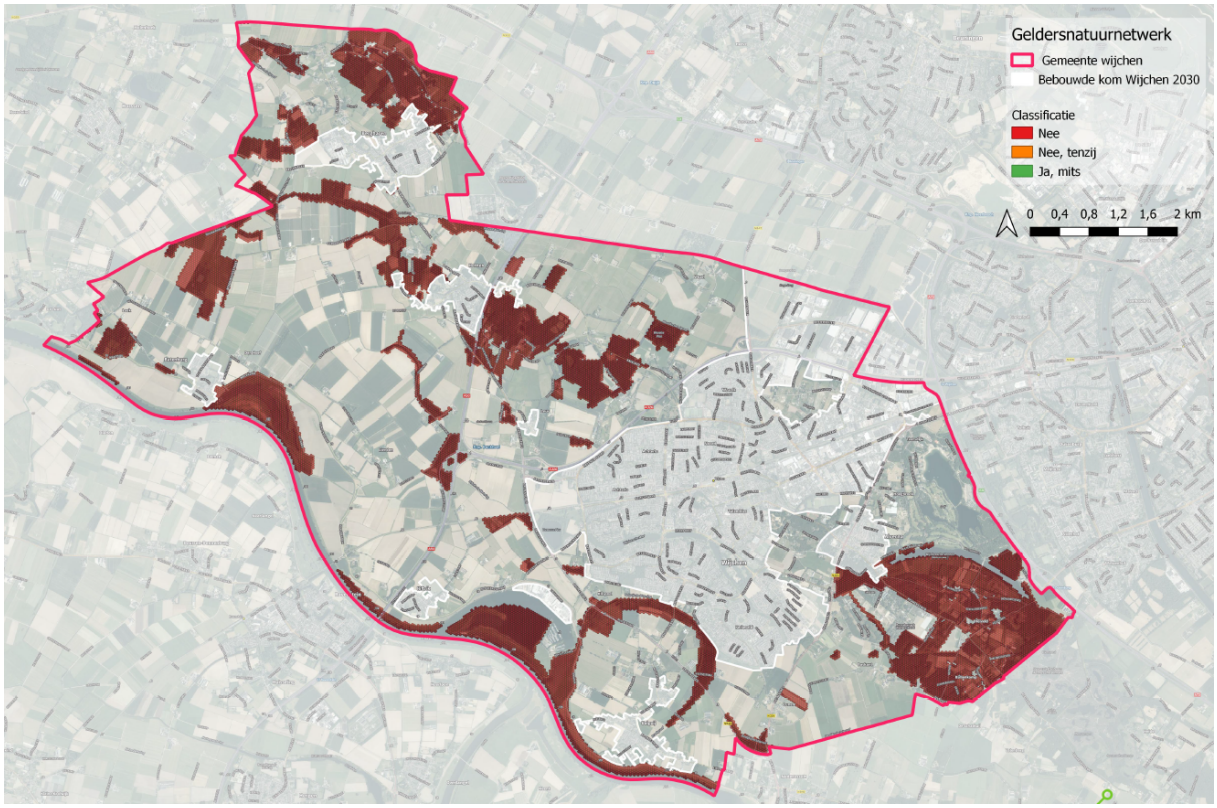

Kaart Gelders Natuurnetwerk